Marek MARCZEWSKI

CHARYZMATYK KOŚCIOŁA POSOBOROWEGO

Ukazanie się najnowszego zeszytu „Roczników Teologicznych" Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (do roku 1990 wydawane były jako „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne")[1] należy odnotować z trzech ważnych powodów: 1. Niniejszy tom stanowi księgę pamiątkową poświęconą pamięci Sługi Bożego Księdza Franciszka Blachnickiego (1921-1987), profesora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, założyciela Ruchu „Światło-Życie" i Wspólnoty Niepokalanej Matki Kościoła, charyzmatyka soborowej odnowy Kościoła, inicjatora polskiej szkoły formacji laikatu i liturgicznego dokształcania duchowieństwa. Z tej racji część pierwsza zeszytu składa się z kilku artykułów poświęconych Słudze Bożemu (s. 7-132), które w skróconej wersji zostały wygłoszone jako referaty podczas sympozjum poświęconego jego pamięci[2]. 2. Część następną zeszytu tworzy prawie trzystustronicowy komentarz polskich liturgistów do *De benedictionibus*, będącej częścią *Rytuału rzymskiego* (s. 133-401), co należy odnotować jako wydarzenie w polskim ruchu liturgicznym, ponieważ prawdopodobnie żadna z ksiąg liturgicznych wydanych jako owoc Vaticanum II nie doczekała się tak wnikliwego omówienia. 3. Ponadto jest to pierwszy zeszyt poświęcony wyłącznie liturgii i formacji pastoralnej, który odtąd będzie się ukazywał jeden raz w roku jako periodyk Instytutu Formacji Pastoralno-Liturgicznej KUL[3].

Niniejszy tom powstał dzięki inicjatywie i wytężonej pracy – zarówno nad organizacją sympozjum, jak i opracowaniem całości materiału – o. prof. dra hab. Jerzego J. Kopcia, obecnego dy-

[1] „Roczniki Teologiczne" 45(1998) z. 8, Liturgika. Księga pamiątkowa ku czci Sługi Bożego Księdza Franciszka Blachnickiego.

[2] Sesja naukowa „Sługa Boży ks. Franciszek Blachnicki (1921-1987) charyzmatyk Kościoła posoborowego" odbyła się w KUL 7 V 1998 roku.

[3] Instytut powstał na bazie Studium Formacji Liturgicznej przy Instytucie Teologii Pastoralnej KUL, założonego przez ks. Franciszka Blachnickiego w 1973 r., które w roku 1975 przyjęło nazwę Studium Formacji Pastoralno-Liturgicznej. Decyzją Rady Wydziału Teologii KUL z 26 III 1996 r., a następnie mocą uchwały Senatu KUL z 28 VI 1996 r. SFPL zostało przemianowane w Instytut Formacji Pastoralno-Liturgicznej KUL (por. J. J. K o p e ć, *Dwudziestolecie Studium Formacji Pastoralno-Liturgicznej*, „Roczniki Teologiczne" 42(1995) z. 6, s. 42-47).

rektora Instytutu Formacji Pastoralno-Liturgicznej KUL.

*

Rocznica śmierci księdza Franciszka Blachnickiego stała się okazją do zwrócenia uwagi na wyjątkowość tej postaci w Kościele polskim[4]. Fakt, że stale powraca się do jego zasług świadczy wymownie o potrzebie Kościoła polskiego wyniesienia do chwały jego błogosławionych i świętych tego „gorliwego apostoła nawrócenia i wewnętrznej odnowy człowieka, [...] wielkiego duszpasterza młodzieży". W omawianym zeszycie „Roczników Teologicznych" przedstawiono pięć opracowań poświęconych osobie księdza Franciszka Blachnickiego. Każde z nich dotyka jednego z wymiarów życia tego Sługi Bożego.

Ks. Henryk Bolczyk w artykule zatytułowanym „Życie i charyzmat ks. Franciszka Blachnickiego, założyciela Ruchu «Światło-Życie»" (s. 7-29) najwięcej uwagi poświęcił charyzmatycznym darom Sługi Bożego. On sam w swoim testamencie z 17 czerwca 1986 roku wskazał na cztery takie dary: „W swoim życiu otrzymałem cztery niezwykłe dary, które uważam, według mojej obecnej zdolności rozeznania, za największe. Dar pierwszy to dar wiary, która jako nowa, nadprzyrodzona rzeczywistość została mi wlana w jednym momencie w owym pamiętnym dniu – jako zupełnie nowe, nieludzką mocą zapalone światło". Następne charyzmaty to „dar wizji «żywego Kościoła» jako wszystko integrującego programu życia i działania", „dar Wspólnoty Niepokalanej Matki Kościoła" i „dar uczynienia siebie darem całkowitym", który stał się jego udziałem w ciągu ostatnich lat życia na wygnaniu w Carlsbergu.

Te cztery wielkie charyzmaty zdecydowały o wielkości i pięknie życia księdza Blachnickiego, o jego intelektualnym wysiłku i praktycznej działalności, o diakonijnym zakorzenieniu we wspólnocie powstałej dla potrzeb Ruchu i o bezwzględnym oddaniu siebie Panu Bogu, które jest jedyną godną odpowiedzią na dar wiary.

Kolejne dwa opracowania dotyczą formacji, a więc wywierania trwałego wpływu przez Sługę Bożego na osobowość innych ludzi w tym celu, aby przyjęte przez nich wartości, normy i zasady życia zostały uznane za własne, niejako „uwewnętrznione". Zbigniew Narecki w artykule „Formacja duchowa w ujęciu Sługi Bożego ks. Franciszka Blachnickiego" (s. 31-51) zwraca uwagę na formację duchową wiernych świeckich. Marek Marczewski zaś w pracy „Posoborowy apostoł formacji laikatu (Sługa Boży ks. Franciszek Blachnicki 24 III 1921-27 II 1987)" (s. 53-73) omawia problem formacji laikatu.

Pierwszego z tych opracowań nie będziemy bliżej omawiać, ponieważ nie chcemy w tym miejscu zwracać uwagi na jego podstawowe niedomogi i wdawać się w polemikę z autorem. Tekst bowiem w swej warstwie merytorycznej pozostawia wiele do życzenia. Również pewne stwierdzenia o charakterze teologicznym są nie do przyjęcia.

Tekst drugi natomiast przedstawia sposób formowania świeckich do apostolstwa realizowany przez Sługę Boże-

[4] Z tej okazji Ruch „Światło-Życie" opublikował drugi tom wspomnień o ks. Blachnickim zatytułowany *Człowiek wiary konsekwentnej. Ks. Franciszek Blachnicki, 24 III 1921-27 II 1987* (Lublin 1997).

go. Jest on charakterystyczny ze względu na splot trzech elementów: kształcenia doktrynalnego, liturgii i zasad życia duchowego. Kształcenie doktrynalne oraz rzetelna teologia zyskiwały swój wymiar egzystencjalny i przeżyciowy w liturgii. Ta swoista inicjacja zyskiwała swe zwieńczenie w pytaniu o istotę świętości, które ostatecznie rozwiązuje się „w świetle łaski", w stwierdzeniu, że tylko Bóg jest zdolny przyjąć w nas Boga. Te trzy elementy stanowiły podstawę do tworzenia dojrzałej, integralnej i odpowiedzialnej osoby ludzkiej na poszczególnych etapach jej życia (Oaza Dzieci Bożych, Oaza Niepokalanej, Oaza Nowego Życia, Domowy Kościół), a także zaangażowania społecznego i politycznego (Krucjata Wyzwolenia Człowieka, Niezależna Chrześcijańska Służba Społeczna, Chrześcijańska Służba Wyzwolenia Narodów), które było niczym innym, jak tylko wypełnianiem posłannictwa ewangelizacji (polska teologia wyzwolenia).

Nie ulega wątpliwości, a potwierdza to wymownie publikacja o. Jerzego J. Kopcia zatytułowana „Ks. Franciszek Blachnicki jako promotor formacji liturgicznej kapłanów w Polsce" (s. 75-113), że przyjęcie przez Kościół w Polsce dorobku soborowej odnowy liturgicznej zawdzięczamy między innymi pracy Sługi Bożego, który dokonał swego dzieła przy wsparciu ze strony osób oddanych tej idei. Faktem jest, że w pracy tej był niezmordowany i zawsze podejmował się zadań najtrudniejszych. Lektura artykułu uświadamia nam, jak wielkie i wielowymiarowe było to dzieło, począwszy od prowadzenia kształcenia specjalistycznego na wielu poziomach (Studium Pastoralne, Studium Formacji Liturgicznej), poprzez działalność odczytową i sympozjalną (Lubelski Zespół Liturgistów i kursy liturgiczne dla duchowieństwa prowadzone przez ten Zespół, rekolekcje dla kapłanów w duchu odnowy liturgicznej, sympozja pastoralno-liturgiczne), tworzenie eksperymentalnych parafii celem przygotowania dalszych etapów odnowy liturgicznej, prowadzenie „Biuletynu Odnowy Liturgii" w ramach „Collectanea Theologica", działalność wydawniczą, a kończąc na tworzeniu diecezjalnych ośrodków apostolatu liturgicznego. Wszystko to, dzięki żmudnej pracy archiwalnej autora referatu, zostało uchronione od zapomnienia.

W swoim testamencie ksiądz Blachnicki napisał, że żeński instytut świecki, który założył (Wspólnota Niepokalanej Matki Kościoła) w celu wspierania wielu inicjatyw swego życia, stanowi „dar tak wielki, że postawiłbym go – jeżeli chodzi o znaczenie dla mojego życia – obok daru drugiego – charyzmatu Ruchu «Światło-Życie». Zresztą jednego od drugiego nie można oddzielić". Właśnie dzięki nieprzeciętnemu oddaniu tych kobiet Bogu i dziełom, które inicjował Sługa Boży, a które – w ocenie ówczesnych władz – stanowiły zagrożenie dla systemu komunistycznego, ponieważ kreowały prężne środowiska alternatywne wobec środowisk oficjalnych, życie Sługi Bożego i osób z nim współpracujących stawało się „znakiem sprzeciwu". O tej mało znanej dziedzinie życia księdza Blachnickiego możemy dowiedzieć się z opracowania Zuzanny Podlewskiej zatytułowanego „Ks. Franciszek Blachnicki – założyciel instytutu życia konsekrowanego" (s. 115-132).

Część drugą tomu stanowi stustronicowy materiał teoretyczny, którego au-

torzy ujmują problem od strony biblijnej, historii powstania *Księgi błogosławieństw*, teologii i historii liturgii[5] oraz sam tekst komentarza do poszczególnych błogosławieństw, w których „nie chodzi o sakralizację przedmiotów, miejsc lub przestrzeni i tworzenie jakby enklaw świata poświęconego pośród świata oderwanego od Boga, nie-świętego", ile raczej o „transsygnifikację", to znaczy o to, by rzeczywistość stworzona nie przestając być cząstką tego świata stawała się „znakiem Bożej obecności, przynależności stworzenia do Stwórcy i aby służyła podtrzymaniu właściwej relacji człowieka do stworzeń i do Boga", a także ukształtowaniu postawy człowieka, by „umiał mądrze i celowo posługiwać się rzeczami stworzonymi dla dobra bliźnich i siebie, aby przyjmował je z dziękczynieniem jako pochodzące z ręki Boga [...], aby człowiek uczył się w duchu wiary obcować ze światem"[6].

Szkoda, że od strony redakcyjnej nie zadbano o wyraźne rozdzielenie (zarówno w spisie treści, jak i wewnątrz zeszytu) dwóch różnych części omawianego tomu „Roczników Teologicznych": części poświęconej wspomnieniu o księdzu Franciszku Blachnickim oraz części dotyczącej komentarza do *Księgi błogosławieństw*. W ten sposób można było zwrócić uwagę Czytelnika na to, że ma w ręku publikację o niezwykłej wartości duszpasterskiej.

[5] J. Czerski, *Błogosławienie w Starym Testamencie*, s. 133-145; J. Kudasiewicz, *Błogostawieństwo w Nowym Testamencie*, s. 147-165; J. Stefański, *Redakcja księgi „De benedictionibus" z roku 1984*, s. 167-192; S. Czerwik, *Teologia odnowionych błogosławieństw*, s. 193-203; J. J. Kopeć CP, *Błogosławieństwa w polskiej tradycji religijnej*, s. 205-237.

[6] Czerwik, *Teologia odnowionych błogosławieństw*, s. 200.